

СССР-НИН ДЭЭДИ СОВЕДИНИН ХУРАЛЫ

Үлөтпүрнү болгаш тудугну эргелеп башкарар чоруктуу организаастарын улам ыңай сайзыраңгайжыдар дугайында

ССРЭ-ниң Дээди Советиниң чедиги сессиязынга эш Н. С. Хрущевтун илеткели

(Эгези 1-ги арында).

даа республикаларын көдөз ажыл-агый-ның ажылгазын 100 центнер эртти аларын бо чылым-на чедир алыр деп хуузага алынган мурунчык көзүктөрүнүн эгелезешинин илээ-бүрү арга-биле деткири чугула. Көдөз ажыл-агыйның мурунчыкларын шимчээшкени чуртка улам-на калбак негээрден тудум, чуртка көдөз ажыл-агый продуктуларынның албешчилдери улам-на дүрген чедир алыр бис.

Үлөтпүр болгаш көдөз ажыл-агый бүдүрүлгелериниң кудурушунунга үндөзүлөш алууну амырларынның депнелин соксаң чок болуп турар. Улустун чаагай байдалын экижээшкени эң-не түнөкчү көргүзүп болза ССРЭ-ниң национал орулгалынын өзүлдези болуп турар. Чонун кыжы бүдүрүшкө оонаштыр санаарга бистиң чурттувустун национал орулгалы 1913 чылдан эгелеш 1956 чылга чедир төнчү дүргүзүлгө 13 катап көтүрүлгө. Национал орулгалынын өзүлдезиниң илээт темпеле-

рин чыгыш-лаа капиталист чурт билбес. Чижээлээрге, национал орулгалы чонун кыжы бүдүрүшкө хамзаарыштыр алырга ол-ла үнөң дүргүзүлгө АКШ-на ортумаа-биле ийден өзөш катан, а Англияга болгаш Францияга чүгө 1,6 катап өскөн. Оон-биле кады ССРЭ-де бүгү национал орулгалы ажылчы чоннарның эрге-ажыктарына таарыштыр хууаап турда, ыңчаага капиталист чурттарга национал орулгалы чартык бешинден хөйүн мөлчүкчү аңгылар шимчээшкени ап турар.

Культура тургузушкунун талазында Совет Эвилелиниң чедикшиинери база онза улуг. Культура революциянын боттандырган, бистин чуртувус калбаа-биле бижик билгилит чурт болуп берген. Совет эрге-ажыктарынын чыдарынын дүргүзүлгө чаа, бауду улустун интеллектуал тургустунан, ажыл-агый болгаш культура тургузушкунун бүгү адырларынга бижик берген билгилит кадрлар белектинген. Бир эвес революция мурунунда Россия-

га дээди болгаш ортумак тускай эртемниң 200 муң четпес тускай эртемниң санатын турган болза, ам чурттуң улус ажыл-агыйында 6 миллион ажык ыңыт тускай эртемниң азыраап турар. Амгы үеде өрөдигенин бүгү хевирлери-биле 50 миллион кижы хаара туттунган: ол чүд дээрге Совет Эвилелиниң дөрткү хамаатны бүдүрүшкө өрөөниң турар дээни ол-дур.

Совет эрге-ажыктарынын чыдарынын дүргүзүлгө ССРЭ-ниң улустары Коммунист партияның хуурутулганын биле ажыл-агый болгаш культура тургузушкунун бүгү адырларынга, улустун материялдык чаагай байдалын көдөрүлгө шылтангай чедикшиинери чедип алганын дугайын ол долчу сан медээлер чугаалап турар-дыр.

ССРЭ-де күчүлүт социалист экономиянын тургузулганын, коммунизмин тургузушкунун улуг херанде бүгү дөсөгейге төгүлүт тилелгелер болза Коммунист партиянын Ленинниң чингине шугурун тилелгелер болуп турар.

II.

Улус ажыл-агыйның өзүлдези болгаш үлөтпүрнү база тудугну эргелеп башкарар чоруктуу организаастыг хевирлерин улам ыңай сайзыраңгайжыдарының эргежок чугулазы

Эштер депутаттар! Материалдык бүдүрүлгени чыгыш чокка өстөрүлгө, интинин күш-ажылын бүдүрүшкө чедир бергенде, улустун чаагай байдалын көдөрүлгө болгаш улус ажыл-агыйында курдавырларын улам-на долзуу-биле ажылдарына улус ажыл-агыйын эргелеп башкарар чоруктуу шын организаастарын аажок улуг ужуру-дузалыг.

Үлөтпүрнү болгаш тудугну эргелеп башкарарынын айтырлары партияның болгаш чыдактын күчүлгөниң төвүнге кезээде турган. Улус ажыл-агыйынын дээни Чөүлөли болгаш улус ажыл-агыйынын чер-черлерде Чөүлөлдө, Кирпала болгаш чер-черин план органдары, учеттук болгаш контролду, органдары мышап күрүлгө эргеледиги шак мынган органдарын бистин чуртувуска ажыл-агый тургузушкунун баштайгы чаданында тургускулаан турган, оларның чугулаа ролю ойнаан билдирген болгаш.

Эргелеп башкарарының хевирлери болгаш аргалары өскөргө чок, чыгыш черге таптал турар береси билдирген. Чурттуң бүдүрүшкө күштеринин өзүлдезиниң өтөмөни болгаш техниканын хөгжүлгөни, кадрларның өзүлдезиниң аайы-биле экономикти тургузушкунуң удурунун организаастыг хевирлери база хөгжүп болгаш сайлап турган. ыңчаа-лаа оон-биле кады демократиял деңгээлин болгаш улус ажыл-агыйын планын удурунун кол Ленинниң принципин хевээр артып каап турган.

Батан тургузушкунуң үнөңүн сорулгаларын шимчээшкенин чурттуң индустриализациянын программаны боттандырышкы шилчип турда, кыска хууаа-нын иштинде улустунуң чаа адырларын тургузушкунуң эргежок чугулаа инженер-техникти кадрларын болгаш бүдүрүлгелериниң техникаларын белектиргенге күжүлгөниң өскөргө арганы берген.

Улус ажыл-агыйынын оон ийиң өзүлдези-биле болгаш эртемниң база техника-ның шактын хөгжүлгө-биле холбоштыр улустунуң болгаш тудугнуң улам-на чаа чаа адырларын тургузар, оон ийиң улам хамык специализациянын кызыр болгаш адырлар аайы-биле чаа министрстволарын база ведомстволарын тургузар хевээр сөөлү чылдарда биске үргүчүлөп турган.

Ам, улус ажыл-агый кайгамчык улуу-биле өө бергенде, үлөтпүрнү болгаш тудугу эргелеп башкарарын организаастарына өскөргөлгө кииреринин амырларын эргежок чугулазынын өйү кезген. Чамдык кижилер: «Эргелеп башкарар чоруктуу өдө организаастарын чуртукан херек чүд, бистин үлөтпүрнү эки ажыл-агый турар-ла болгай, оон ийиң ам чү херек чүдү?» деп чугаалап болур. Шынаан-ла, бистин үлөтпүрнү күрүлгө планна-рын эки күсөшкөн шыдап, кайгамчык улуг чедикшиинериг болуп турар. Ол маргалаа чок. ыңчаа-лаа харын-на улустунуң дүрген өзүлдези болгаш тудугнуң мынчага чедир өскөргө калбаа-биле хамыкшынын эргелеп башкарарының хевирлери болгаш аргаларын улам ийиң сай азыраңгайжыдарының эргежок чугулазын болдуруп турар.

Мындык чуртагаларын бодап көрүлгө, эштер: бистин чурттуң эгээртинмес дегендеринде күрүлгө 200 муң ажык үлөтпүр бүдүрүлгелери болгаш 100 муң ажык тудуглар ам бар болуп турар. ыңыт аажок хөй санын бүдүрүлгелерин болгаш тудугларын министрстволардан болгаш ведомстволардан тодаргай болгаш өсө-

тивтиг удурутулганы боттандырып берген чүдө мырнай ийден.

Оон-биле кады бис моон сөнтээр-лаа чыгыш чокка бүрүлгө шимчөөр бис деп чүвени бодап херек. Чурттуң экономикалык хөгжүлгөниң херанде партияның XX съездин аажок улуг сорулгаларын салган. Ол хөгжүлгө болза эртемниң болгаш техниканын өң чаа чедикшиининин суурунга, бүдүрүлгенин специализациянын, комплексилит механизациянын болгаш автоматизациянын үндөзүлгө болуп ужурулг. Ажыл-агый тургузушкунун партиядан айтылган программаны боттандырып бүдүрүлгелерин болгаш тудугларын удурутулганын деген билдирген негеп турар. Дүрүм баурап мындык айтырып турар келер: бүдүрүлгенин амгы аажок улуг хөгжүлгө болгаш келер өдө кайгамчык улуг сорулгалар турар турар, эрги хевирлерин кызыгыш, төп черге чаа-чаа специализациянын министрстволарын база эргеледиги тургустуушкан, техникти, экономикти болгаш административти эргеледиги улам ийиң башкарарынын шугу-му-биле моон сөнтээр-лаа чоруп болур бе? Чок, хоржок.

Улус ажыл-агыйын тодаргай болгаш оперативтиг удурутулганы күштеринин, эргелеп башкарарынын организаастыг хевирлерин сайзыраңгайжыдарын бүдүрүлгенин өө берген хемчээлери негеп турар. Улус ажыл-агыйын улам ийиң долдурде болгаш совет кижилерин чаагай байдалын улам ийиң экижидерде чурттуң бүдүрүшкө күштеринин хөгжүлгөниң улам улуг дегенде бээр, бисте бар болуу турар кайгамчык улуг курдавырларын долзуу-биле ажылдар, ажылчы массаларын чогадышкы инициативанын болгаш ийиңиң улам калбаа-биле хөгжүлгө төлөөдө ол хамыктын мурунда эргежок чугула болуп турар.

Бүдүрүлгени министрстволар болгаш ведомстволар дамчытыр эргелеп башкарарынын турар хевирлери хөй чедикшиининин өрүтүлгүлүп турар дегенде бис база көрөйүн барып шылаас бис. Улуг четпестерин бирээни болза, эргеледиги эрге-ажынын барымдааларынын моомлактарын бар болуп турар болур. Эргеледиги эрге-ажынын барымдаалар көөр чорук яны-бүрү министрстволарын чыгыш-лаа хоорайда азы экономиктиг районга турар турар бүдүрүлгелерин азында бүдүрүлгө талазы-биле чогулчаны харылаадырлар кошкандырына, а чамдыкта үрөөнү чедир турар. Эргелеп башкарар чоруктуу төп черден шуут дөрт боттандырып турар амгы структуралар турда азын хөй чугулаа айтырларын шимчээшкенин ир үнөң иштинде саадап турар.

Ажыл-херекти эргеледиги эрге-ажынын барымдаалар көрүп турарында амгы-лаа кезеде боттут эвес ажылдарынын турар ийиң хөй санын дериг-херекселер улус ажыл-агыйында бар. Бүдүрүлгелеринин өтөттү сан-түңөөлөрдөн алырга, металл кезер аутык станоктарынын саны 25 муң ажык чедип турар. Дээни хөй бүдүрүлгелерде артык электр шимчээшкени, компрессорлар, насостар, бус чогадылар, доломобилдер, дизельер болгаш өскөдө дериг-херекселер бар болуп турар, ыңчаага чамдыкта кожа тургулар хөй хөй бүдүрүлгелер ыңыт дериг-херекселерин херектеп турар болгаш оларын чедикшиинин-биле ажылга болуп ийиң. Бо шынал-ла чонун ийиң: «Бодунда чогулаас мен, өскөдө-лаа бербес мен» деп чугаалап турары-биле дөмөй-дир.

Эргеледиги эрге-ажынын барымдаалар чоруктуу болдуруп турар улуг херанде болза аажок чок сөөлүлгө болур, ол дугайын ажылчыларын болгаш албан-каакчыларын хурадаларында, парлаалга хөйү-биле чугаалап турган. Чамдык ведомстволар муң-мү километр черлерде боттандырып бүдүрүлгелерин яны-бүрү кымылдарын болгаш тудуг материяларын сөөлүп турар, а оон-биле кады өскө

домстволар ол-ла районнарда ол-ла ийиң материяларын болгаш кымылдарын дедир сөөлүп турар.

Мындык чикти көргүзөй. Металлургия болгаш химия үстүлгүлүгү бүдүрүлгелерин тудугну министрстволар эргелеп чылын 20 муң дөргөшүн метр хер шөлдүт чымып өтөөр башкандарын Карелияда Красноярск крайга сөөлүп берген. Хөй санын чымып өтөөр башкандарын Киров областан Красноярскиге Тулун министрстволуу база сөөлүп берген. Оон-биле чергелештир ыңыт үлөтпүрнүн министрстволуу болгаш Нефть үлөтпүрнүн бүдүрүлгелерин тудугунын министрстволуу 170 муң дөргөшүн метр чуртталга шөлдүт чымып өтөөр башкандарын Красноярск крайдан өскө районнара УНУ сөөлүп берген. Бо чымын база-ла министрлер эштер Райдер болгаш Дыгай баштап турар министрстволарын организаастарын Красноярск крайга чымып өтөөр башкандарын ам-даа сөөлүп турар, а эштер Орлов болгаш Коротков удуруп турар министрстволар башкандарын Красноярскиден төп районнара сөөлүп турарлар.

Ол дээрде Островскийниң «Эдем» деп шиминден көргүзүп сагышка киир кездир. Ордука ужуражы берген Сталинград болгаш Несчастливцев деп ийиң актеруну мындык чугаалажымыннар билер бөөр силер:

— Кайнар бар чор силер база кайын кездирер? — деп Несчастливцев айтырган.

— Вологдадан Керичке, Генадий Демьянович. А силер-е?

— Беридин Вологдаге.

Бо таарымалаа база мынды-дыр.

— Чымып өтөөр башкандарын кайнар болгаш кайырткан сөөлүп тур силер? — деп чамдык министрлер өскөрдөн айтырган.

— Төп районнарда Красноярск крайга. А силер?

— Красноярскиден чурттуң төп районнарынче.

Бо бүгү — ведомстволар араалар чоруктуу түнөөлү-дир. Ажык чок сөөлүлгө чыл бүгүдө чыныс чок эвес миллион рублундугуларын күрүлгө чедирип турар. Үлөтпүрнү болгаш тудугну эргелеп башкарарын өдө тургузары херек чок сөөлүлгелерин дым кызыр арганы бээр, ол чорук улуг экономиктиг түнөөлү болур.

Оон ийиң, аажок улуг хемчээлгү сөөлүлгелерни күсөдиги турар автомобиль транспортуң азыраапын ышкыш шак мындык айтырларын ап көрөйүн. Чүгө тудуг материяларын болгаш тудугнуң чыгышын сөөлүлгө күрүлгө чыл бүгүдө 10 миллиард рубль үнүп турар. ыңчаа-лаа автомобиль паркы багып азыраап турар, чүд дээрге яны-бүрү ведомстволарын муң-мү гаражына болгаш ажыл-агыйларында ол быраа. Ленинград, Горький, Днепропетровск, Сталинград, Челябинск, Киев, Харьков мындак ыңыт улуг хоорайларда автомобильларын 67 хууу, бирөөлөр дөрт чедир автомобилдерин болуп турар. Автомобиллери мындык быларгайың хараазы-биле күрүлгө улуг кымылга таарып турар. Оонак автомобил ажыл-агыйларын каттыштыр улугагылар хөй ашкы-хөргөниң кааппал алып арганы бээр. Чижээлээрге, чыгышын төпчүлүп сөөлүп турар автомобильга ажыл-агыйынын түнөөлгө чүгө Москва камналга 1956 чылда 500 миллион ажык рубль болган.

ыңчаа-лаа сөөлүлгелерин төпчүлүп талазы-биле ажыл Москва доосту берген деп чугаалап болбас. Азыраагың автомобиль ажыл-агыйлары ам-лаа хөй азыраап турар. Оонак автомобил ажыл-агыйларын каттыштыр улугагылар болгаш чыгышын сөөлүлгелерин төпчүлүп талазы-биле ажыл уламчылар, а ол ийиң организаастарын чыгышын-биле оларын хандырып турар чүд сөөлүлгө

нүч таксомотор гаражтарын хөйү-биле тургускулар херек.

Ведомстволар талазы-биле үтүмөк чорук энергетика ажыл-агый ышкыш шак мындык айтырмга база таарымча чок саямаларын болуп турар. Министрстволар болгаш ведомстволар элөөн хөй таарымчаларда тускай оонак электростанцияларын тударын чедип ап тургулаан, а ол чорук экономика талазы-биле үргүчү болуп ажык чок болуп турган. Амгы үеде олаагың электростанцияларын электрэнергиянын 70 хуууун Электростанциялар министрстволуун бүдүрүлгелеринде бүдүрүп үндүрүп турар, а артык 30 хуууун — ведомстволарын хөй-хөй муң электростанцияларда бүдүрүп турар. Ведомстволарын ол оонак электростанцияларын ажык өзөш. Бир эвес Электростанциялар министрстволуун электростанцияларынга ажыл-агый кымылдан чыгыш киловатт-шакка олаагынын нити чыгышын 1956 чылда 463 грамм болган болза, өскө бүгү министрстволарын болгаш ведомстволарын электростанцияларынга ол 680 грамм азы барык бүдүп чартык катап хөй болган. Электростанциялар министрстволуун бүдүрүлгелеринде-биле дөмөйлөөр ведомстволар электростанцияларынга олаага чыгышын амып турар оон түнөөлгө, чыгыш кымыл санына, 13 миллион ажык тонна хөмүр дан болганы санатылган.

Тудуг организаастарын министрстволар болгаш ведомстволар азында амылшакка тудуг талазы-биле бистин аргаларымын хөйү-биле кудулаадып турар.

Чыгыш ол-ла хоорайда тудуг ажылдарын яны-бүрү ведомстволарын шылап биче хөй санын тудуг организаастарын чоруктуу турда кайдыг ажыктыг ажыл дугайында чугаа турар болур! А тудуг организаастарын бүдүрүлгө болгаш бүдүрүлгө базамын тургузуп турар, контролар, дуулаар бүдүрүлгелер, хандырылга скелеттер болгаш оон-да өскө ол ышкыштар чыгыш соода мөүлгөр ышкыш өзүп турар. ыңыт байдалды барык хоорай бүдүрүлгө, област бүдүрүлгө көрүп болур. Бүдүрүлгелер болгаш чуртталга башкандарын тудугушкунуң үндүрүп берген ашкы-хөргөни оон түнөөлгө быдап, тудугнуң хууаалары саадап турар. Тудуг механизирин болгаш транспорт багып ажылдарын турар, административ-ажыл-агый ажылдарынын тудугуна чыгышын амып турар болгаш ол бүгү азында барып тудуг ажылдарын өртөк-үнөш аартадырынга чедир.

Девискээр принциби-биле тургускулаан, каттыштыр улугагылар тудуг организаастарын үстүдө алыткан четпестерин улуг хемчээлди-биле чылдары болгаш тудуга шынар талазы-биле көргүзүлгө улуг-биле экижидер арганы бээр дээрин дүжүлгө көргүзүп турар. Чижээлээрге, Моссельниң болгаш министрстволарын тудуг организаастарын 1954 чылда каттыштырган, оларын суурунга Колхозтудугу тургускан турган. Ол хемчегин белектип турда өзөш эвес чыгышчилер турган, олар база мындык өдө организаастарын тудугуң баксыраакшынында чедир деп санап турган. А херек кымында чү болганмы? Колхозтудуга каттышын кирген тудугу организаастарын күсөткен ажылдарын хемчээл 1953 чыл-биле дөмөйлөөр 1956 чылда 30 хуу, азыраага кирген чуртталга шөлдүгү саны — 56 хуу көвүдөн, чыгыш ажылчыга хамза-

рыштыр кылган ажыл 47 хуу өскөн, тудуг-өнтөгө ажылдарын херек кырында бот-үнөш 18 хуу кудулаан. Бир эвес каттыштыр улугагыларын мурунда тудуг организаастарын чыл дүргүзүлгө 232 миллион рубль каражалыг турган болза 1956 чылда Колхозтудуг 114 миллион рубль орулгалы алган.

Бүдүрүлгени хөгжүлгөниң эрге-ажыктарына материалдык болгаш техниктиг курдавырларын долзуу-биле ажылдарына эргеледиги эрге-ажынын барымдаалар чорук канчаар моомлактарын турарын көргүзүп турар чүгө чамдык барымдааларын мен көргүстүм. Үлөтпүрнү болгаш тудугну удурутуу эргеледиги эрге-ажынын барымдаалар көөр чоруктуу ууткаар дугайында айтырларын кайы хире өйү чедип келгенин бүгү улустун чугаалажып көрүшкүң көргүскөн.

Эштер депутаттар! Бистин социалист күрүлгөниң кол байлаа болза боттарын хөдөөлөр-биле Советтиг Төрөн чурттууң күчүлгө быгылап турар кижилерде болур. Совет эрге-ажыгынын баштайгы үсүндө эң-не берге айтырларын бирээни кадрлар айтырып турган дээрин билер болгай силер. Революция соода баштайгы чылдарда совет ажыл-агый организаастарына эргелеп чурттуу амып калган инженер-техникти болгаш экономикти кадрлар амылап турган. Ол тускай эртемниң чыгыш чамдык кезин совет эрге-ажыгыга удуру хөмүктү турган болгаш социалист тургузушкунга моомдак кымырын орадыкчып турганар.

Ажыл-агыйын бүгү-ле адырларынга тускай эртемниң белектирин калбаа хемчээлди-биле организаастарына, инженер-техникти кадрларын тургузары чартык болгаш чааа онза кичээлгөйиң салып турган. Бир эвес 1928 чылда инженер болгаш техникте биске шугу-ла 98 муң турган болза, амгы үеде олар 1.800 муң хире бар болуп турар. Бистин чуртувус ам мергелештип кадрларын канчаар-ла аажок хөй күштердеп болуп турар. ыңчаа-лаа эргелеп башкарарынын амгы структуралар турда инженер-техниктиг ажылдарынын чамдык кезин министрстволарын болгаш ведомстволарын аппараттарын элөөн турар болгаш бүдүрүлгө шугу киржиринде хөрүк болуп турар.

Эргелеп аппараттын организаастыг структураларда четпестерин чылдары болгаш штат талазы-биле артык чугуларын ууткаар талазы-биле сөөлү чылдарда улуг ажылдар кылдырган. Эргелеп, белектип болгаш өскө-лаа аппараттарын ажылдарынын сөөлү үш чылдарын дүргүзүлгө нити-биле 900 муң кижиде амгы кымыл кымырган, оларын элөөн кезеде бүдүрүлгө шылаан. Бо бүгү тургаж ажыл-агый эргелеп башкарарынын аппараты ам-даа улуг аар болуп артып турар.

Эргелеп башкарарынын турар турар структуралар турда бүдүрүлгелерин ийиң үндүрүп турар хөй-хөй айтырларын шимчээшкенин хөй санын тепкиштерин болгаш чадаларын дамчытыр үзүн орутуу эрттип турар. Ведомстволар талазы-биле быдаптынын болгаш бүдүрүлгелеринде база тудугларын министрстволарын болгаш кол эргеледиги марагынын хараазы-биле министрстволарын ажылдарынын херек чок бижикелерге хөй шакты үндүрүп ужурга таарып турар. Министрстволар болгаш кол эргеледиги чер-черлерге хөй санын дуулаадыр, айтышкынынын болгаш саз-

ыраарын бижип тараткылап турар. «Тооскаражык бүдүрүлгө долдур сазынычкы бижир», — деп чонда чугаалажыр. А ол дээрде чонга хөй эшпа үнелит.

Үлөтпүрнү болгаш тудугну эргелеп башкарарын өдө организаастарын ол четпестерин хөй-хөйүн чылдарында дуулаар, удурутуу бүдүрүлгөге чокшунулаар, бюрократизмге улуг улам-на чедикшииниң-биле демисел чорлар арганы бээр. ыңчаа-лаа бис бүдүлүк кижилер болбас ужурулг бис. Эдө организаастарынның фактымы болу бюрократизм деп чүвени өдүрө албас, бюрократтар черниң мырдылган чиде бербес дээрин бодап херек. Мынчанга яны-бүрү хевирин бюрократыг хажыдымыннар удуру демиселди кошкатпэс, а хөй катап күштелдир херек. ыңчаага ол демисел болза, ол чугула херекке ажык чоннардын калбак массаларын, бистин бүгү-ле хөй-нитти организаастарынын улам улуу-биле хаара туткан тууун-на улам чедикшиинин болур. Эргеледиги аппараттын массаларга чокшунулар чорук эргелеп аппараттар улуу-биле саядар хааладыр арганы массаларга бээр.

Үлөтпүрнү болгаш тудугну удурутуу болгаш тудугуна аппаратты дым кызыр болгаш бөдүлүчүлөр, тускай эртемниң азыраапын талазы-биле бар турар четпестерин чылдары, эргеледиги болгаш азыраагың аппараттарын хостатынган кижилерин бүдүрүлгө-биле болгаш тудугларга, материалдыг үнелит чүдлерин тургузуп турар черлерде шилчидер арганы бээр.

Министрстволарын инженерлеринин, техниктеринин, экономистеринин болгаш өскө-лаа ажылдарынын улуг хөй муруузу үлөтпүрнү болгаш тудугну эргелеп башкарарын сайзыраңгайжыдарынын бүгү-ле ужуру-дуулаан болгаш эргежок чугулазын шын билди турар дээрин министрстволарын болгаш ведомстволарын коллективтерин бо илеткедиги теистерин чугаалажып көргөн көргүскөн. Эргеледиги өдө тургузары чурттуң экономикаын улам ийиң хөгжүлгө херекке ажыкты ролю ойнап деп хурадаларга болгаш парлаалга саналдарына оларын хөй-хөй дөмөдөп турган.

Мындык болур өсөөдө деп бодап турганмыс ышкыш, хөй-хөй ажылдарылар бүдүрүлгө, диги чогадышкы ажылач эш чорутуу күшүп турарлар. Сорулга болза министрстволарын аппараттарын хостатынган кижилерин шымы-биле ажылдарында болуп турар.

Эдө организаастарынын түнөөлгө министрстволардан болгаш ведомстволардан хостатынган инженерлер болгаш техниктер боттарын улуг муруузула — эң дээр ажылдарында болуп турар чыгыш чугулаар херек. Оларын, эң дээр ажылдары дээр, чогуур үсүндө Министрстволар депштикелээ. Моон ужурунда ол кижилерин дугайында санын сазымынын плердери, оларын билгелеринге болгаш дүжүлгаларына дүшүрү оларын ажылдарга тургузары эргежок чугула.

Чер-черлерде, экономиктиг административтиг районнара тодаргай болгаш оперативтиг удурутуула бүгү чурттуң хемчээл-биле төпчүлгө пазының өзүлү шыгыш сагымы-биле улам-на долзуу-биле дүшкөн турар ажыл-агый тургузушкунун удурутуу ыңыт хевирин чурттуң улус ажыл-агыйын улам ийиң хөгжүлгөниң эрге-ажыктарын негеп турар.

III.

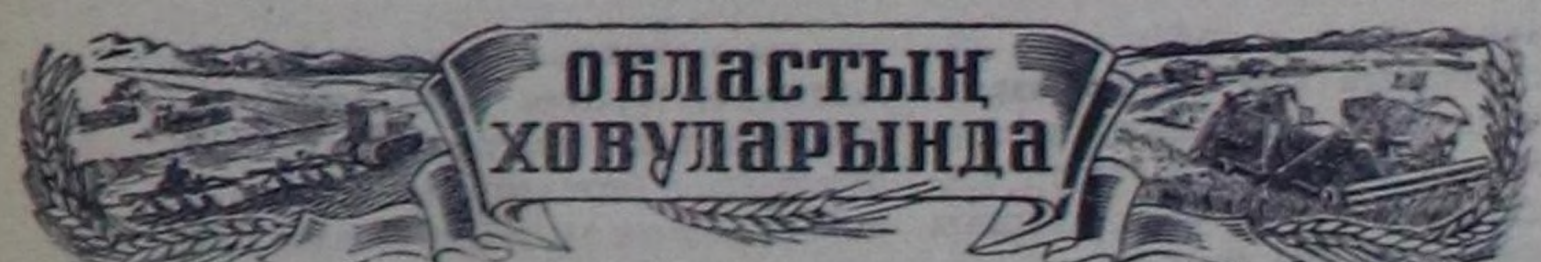
Үлөтпүрнү болгаш тудугну эргелеп башкарарынын тургузулганын бүдүрүлгелерге болгаш тудугларга чокшунулар

Эштер депутаттар! Үстүдө чугаалаа-мыс ышкыш, үлөтпүрнү болгаш тудугну оперативтиг удурутуу кол чүлүтүп чер-черлерге, бүдүрүлгелерге болгаш тудугларга чок кымыл шимчээшкенин эргежок чугулазын улус ажыл-агыйын хөгжүлгөниң амгы чаданында ону улам ийиң хөдөрүлгө сорулгаларын ийиң үндүрүп турар. А ону улус ажыл-агый адырлар а

Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязының ТК-ның болгаш Германияның Коммунистг партиязының ТК-ның төлээлериниң ужуражышкынының дугайында дыңнадыг

Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязының ТК-ның болгаш Германияның Коммунистг партиязының ТК-ның төлээлериниң арасында чугаалажышкынар май айның эгесинде СЭКП ТК-га болган. Чугаалажышкына Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязының ТК-зында СЭКП ТК-ның Бирги Секретары эш Н. С. Хрущев, СЭКП ТК-ның Секретары эштер М. А. Суслов, Д. Т. Шенников, СЭКП ТК-ның кижигүчү эш Б. Н. Пономарев олар киришкенер.

Германияның Коммунистг партиязының ТК-зында чугаалажышкына ГДП ТК-ның Бирги Секретары эш М. Рейман баштаан төлөөлөр киришкен.

Беш ажил хунунде

ТАРААГ. (Телефон-биле). Би-Хемге час бо чылын орай келген. Майның баштайгы хунеринде чедир-ле районунуң девискээринге хар 10 см чедир чаай кагылап, соок кавыскааның хат хадып турган. Эривези черге илинтерешкин чорударга май 3-ле чедир-ле доң шириктерге демир илинтерешкин динтерин уруг мөге тракторлар сый тырттып казаттар турган. Би-Хем районунуң Ленин аттыг көдө ажил-агый артелиниң тарылга шөлү бөк-Хемниң ууун дургаар калбак дөм ховуларда чалты берген. Тараа чажып болур хире чылым хунер эгелеп келири билек механизаторлар, колхозчу хову бонгалажың келгичтери тараа култураларын дун-хун чокка чажарын организасташ, май 3-тен 8-не чедир беш ажил хунериниң ишинде 2162 гектар черге тараа култураларының тарылгазын дооснаар болган оң кырында 400 гектар черге кызылгасты пландан дашкаар тарып деп хулээте алган. ол хулээтеги май 9—10 хунеринде долдур күүсеткенер.

Би-Хем МТС-тиң ол колхозта ажилдап турар трактор бригадаларының механизаторлары эштер Исаев, Ловачев, Санин, Мучаев, Тимофеев, урсын чашты-

рыкчылары Ин-Уураа, Шангыр-оол, Сукачев, комсомолчулар Дегер-оол, Топуй-оол, Толош Михаил олар хун бүрдө ажил нормазын 150—180 хуу күтсөдип, эрестиг ажилдаанар. Урсын сөөртүчүлери эштер Черноусов, Кукулин, Тамый олар агрегаттарын ажилдап турган черлеринде урсыннерин ууветел чокка дажып чедирин турганар.

Поварлар Парымаа, Норбу олар аш-чечки арыг-шевергин белеткеп, ховунуң ажил-шчилерин амдангып, эки шынар-лыг аш-чеч-биле чегерип, эки хандырып турганын айтыр херек.

Хову ажилын челинширин чорударына партияжи-политиктиг болгаш култура-массалыг ажилдар улуг илгир берген. Колхозта партия организасташ (секретары эш Береговой) 26 кезек содуннары болгаш журналдарын механизаторларга болгаш нинда колхозчуларга ууветел чок чедирин берип турган. Хову туралына 16 кино-чурттары болгаш Таралыңың 7 чык школаның өөреничилери 1 концертти көргүсөп. Агитхуусту, мурнакчыларын көргүзүп самбырларын хун-бүрдө чаартып түдүртү турар.

ажилдың ээлчег нормазын 132—267 хуу күтсөдип. Ол-ла бригадала тракторист О. Байыр-оол ээлчег онаалдажың дык ажил күтсөдип турар. Билыг механизаторлар еске-да трактор бригадаларында хей.

«Кызыл тараачы» колхозта ажилдап турар № 3 трактор бригадалың (бригадир М. Никольев) он беш айт күштүг тракторларга бүдүргөн бүгү ажилдарының көргүзүлгери еске бригадаларда дээр болуп турар. Мында трактор буртуз 120 гектар чычак черин күтсөдип, оң түндүгелде бригада бирги чери база катат ээлзеп.

«АТЗ-НАТИ» деп тракторда ажилдап турар коммунист Павел Чылап-оол дык хей кывар чүлүл кампап албышан, чайгы чер андарылгазында бүдүр ажил нормазын 102—176 хуу чедирин турар. Ша-ла ылым маршалыг тракторда К. Мартылай чайгы чер андарылгазына ийи ажил ээлчег нормазын күтсөдип турар. Комсомолчу К. Мечесен «ДТ-54» деп трактор-биле чакы тарылгага бүдүр ажил нормазын 116—206 хуу чедирин турган. Оон эки М. Эртине ээлчеге бүдүн чартык норманы берип турар.

Чакы тарылганы кыска хуусаада база бекит арготехниктиг динелте эрттиреринге механизатор калдарын болгаш колхозчу селазиктерин мергежилниң дык бөдөнү уууг ролду ойлаан.

Трактор бригадаларының ажилдакчыларын ортууңа калбак тайлыбыр массалыг база политик-кижизилгелит ажилды чорудары, күш-ажылын мурнакчы дуржулгазын неперсидири МТС-тиң диспансизин, партия, профсоюз, комсомол организасташкыны кичээлгеиниң төвүңе турган.

Бо таразы-биле партия организасташкы (секретары эш О. Шириндинов) коммунисттер болгаш комсомолчулары ажилды шиптирлуг үчүстөктарына таарыштыр тургузуп, кол ролду ойлап, хей чүдүлгери кылган.

Дык хей трактор бригадалары чакы тарылганы челинширин доосаш, чайгы чер андарылгазын кырбашан, пландап ажил тарылганы үргүлчүлүп турар.

С. ИМОННИКОВ.

К. Е. Ворошиловтун Индонезияда чоруп турары

ДЖАКАРТА. (СЭТА-ның тускай корр). ССРЭ-ниң Дээди Советиниң Президиумунун Даргазы К. Е. Ворошилов май 7-де эртен Индонезия Республиканың Президентин Сукарнога барып чорган. К. Е. Ворошилов биле Сукарнонун арасында найыраалыг чугаалажышкын болган, анза индонезий талашан: Премьер-министр Джуанда, парламент Даргазы Сартоно, Тургузучу хуралдын даргазы Вилонго, Даштыкы херектер министри Субандро, совет талашан Уабек ССРЭ-ниң Дээди Советиниң Президиумунун Даргазы Ш. Р. Рашидов, ССРЭ-ниң Дээди Советиниң министри В. П. Елютин, Даштыкы херектер министрины орадакчы Н. Т. Федоренко болгаш ССРЭ-ниң Индонезияда Элчини Д. А. Жуков олар киришкенер.

Хунуң баштайгы кезинде К. Е. Ворошилов болгаш оң кады чорутур эштери Даштыкы күрүңелер баштыңнарын хулээп алырын талашы-биле комитеттиң даргазы болгаш ажилын күжү мобилизасташкыны база хөгжүдүлгени талашы-биле министр Ханафаның, Чырымышкын министри Приюновың, Джакартаның мэри Сукарнонун, Индонезияның ССРЭ-де Элчини Маравиниң уделгези-биле 1945 чылдың август 17-де Индонезияның хамаарышпас чорутуу чарлаан черге улус долган кудумчулар-биле чорупканар. К. Е. Ворошилов кызыл лентала: «Улуг индонезий улустуң бодунуң төрөз»

чуртунун хамаарышпас чорутуу дөш демисилге магалалың демдө кылдыр ССРЭ-ниң Дээди Советиниң Президиумунун Даргазынан» деп бижиктерит чечкертни хамаарышпас чорутуу Тураскаалың чанынга апарып салган.

Оң сөлдүң К. Е. Ворошилов Индонезияның хамаарышпас чорутуу дөш демисилгелерин хөгжүткөн, хоорай даштыкы хөгжө барып чорган. К. Е. Ворошилов «Улустуң аас-кежиң дөш демисилге элүртен, Индонезияны оолдарына мөңгө алдыр. ССРЭ-ниң Дээди Советиниң Президиумунун Даргазынан» деп бижиктерит ас чечкертиниң негүтүн Тураскаалың чанынга «Мадырларга тураскаал» гиминиң үнүң адаа-биле апарып салган.

К. Е. Ворошилов болгаш оң кады чорутур эштери хунуңуң аалчылар дептеринге аттарын салганар. К. Е. Ворошиловтун доктаагың Негар Ордунуң совет аалчылар хедир чоруп олурда, байырыг плакаттар-биле, К. Е. Ворошиловтун болгаш Президент Сукарнонун портрет чурттары-биле, индонезий-совет найыраалды алдаржыткан дозунгулар-биле каастап шимзеп хей километр ууң кудумчуларын хажылырында чыскалып тургулапкан индонезий найыскаалын чуртаткычлары оларга илгир байыры чедирин турганар.

Кызыгаар айтырылганын талашы-биле иран чазак төлээлериниң Москвада келгени

Борпус генералы, сенатор Амопол Джаханбани баштаан, кызыгаар айтырылганын талашы-биле иран чазак төлээлери Совет чазактың чалагазын өзүгаар майның 6-да Москвада чедип келген.

Совет-иран кызыгаарың чуртунуң болгаш кызыгаар үскулешкиниңерин база чөрүлдүлгенин таарыштырыңың чорутуун дугайында кезеге ат салыр деп турарын холбоштыр төлөөлөр Москвада чедип келген.

Улуг Октябрың дөртөн чыл оюнга

МОНТЕВИДЕО. (СЭТА). Октябрың социалистг Улуг революцияның дөртөн чыл оюн Бразилияга байырлап эрттирерин дугайында Бразилияның Коммунистг партиязының Төп Комитетиниң пленумунуң резолюцияны «Воз операция» солун парлап үндүргөн. Кижиги төрөгениңиң төвүңүңе чаа үени айткан Октябрың революцияның кайгыамын улуг ужуз-дузалың резолюцияда демделген турар. Улуг Октябрың соонда эртен дөртөн чыл дегелей политиктиг болгаш социалдыг байлалды ескерткен, социализмни херек кырында дегелей системазы болдурупкан.

Октябрың социалистг Улуг революцияны Бразилияга калчаар-даа аажок улуг ужуз-дузалыг турган деп резолюцияда демделген турар. Октябрың революцияны болза Бразилияга коммунистг партиязының тургустууларына шиптирлуг фактор болган. Ленинниң принциптерге тургустууга, марксизм-ленинизмге шыңчы Бразилияның компартия-

зы болуунуң туруп турарының 35 чылың дүргүзүңа пролетаржы интернационализмниң түгүн үргүлчү бекит тудуп, бүгү дегелей тайбыңның күчүлүг чөлөгилжи Совет Эвилелиниң талашыга ескерилге чок туруп турган.

Октябрың социалистг Улуг революцияның дөртөн чыл оюнуң улуг төвүлүг ужуз-дузалың барымдалап көргөш, ол улуг ойга белеткеди эгелээр деп төп комитет шиптирлзеп. Октябрың дөртөн чыл оюнга Бразилияга белеткек болгаш байырлаары болза дегелейги коммунистг шиптешкиниң чаныгы элтинин демдө-биле, тайбың дөш, национал тускай хамаарышпас чоруп болган чонунуң чаагай чоруп дөш демселдин дозунгулары-биле болуп эрттер.

Компартия болза социалистг чурттарын улуг челинширин калбаа-биле тайлыбырлап неперсидир болгаш массаның ортууңа социализмниң идеяларын пропагандалаар ужузлуг деп резолюцияда демделген турар.

ГДР-ниң атомчу эртемденнери—атомнуг энергияны дайынның сорулгаларына ажыглаарына удур

БЕРЛИН. (СЭТА). ГДР-ниң Премьер-министриниң чанында паралага ведомствунуң дыналымы АНН агентлига даштыкыл, Премьер-министр О. Гротеволь апрель 29-та ГДР-ниң физиктери—биздинтер 8 эртемденнери хулээп алган, атомнуг чепселенишкиниң кыжанымы-биле болгаш адролуг энергияны тайбың сорулгаларга ажыглаары-биле холбошкан айтырылганы талашы-биле чугаалажышкыны олар-биле кылганын мында чугаалап турар.

Бундесверни атомнуг чепсек-биле чепселзериңиң политиказын бонн чазактың чорудуп турарын болгаш Германияның федеративтиг республиказының девискээринге атомнуг чепсектиң сказын тургузарын мында болуп турарын холбоштыр туруп келген политиктиг байлалды дугайың О. Гротеволь бодунуң чугаалажыңа сагыныдыган. Барымы Германияны НАТО-нун хулээкениңе атомнуг чепсек-биле чепселзериңиң политиказын улаустар аразының дүшкүрүлүг чорутуу чингилденирин болдуруп болгаш Германияны тайбың база демократтыг арга-биле катал каттыштырыңа чаа моондактарын тургузар деп ол чугаалаан.

Барымы Германияны атомнуг чепсек-биле чепселзериңиң планнарын холбоштыр ГДР-ниң чазактың чорудуп турар политиказының принциптерин Премьер-министр тодаргайлап чугаалаан. ГДР-ниң девискээринде амгы үеде атомнуг чепсектиң сказы чок болгаш атомнуг чепсектиң бүдүрбей-даа турар, ГДР-ге ону моон сонгаар-даа бүдүрбес деп О. Гротеволь демделген. Барымы Германияга атомнуг чепсектиң сказын тургузар деп турарына удур барымы-герман эртемденнер-атомчуларын девискээри үнүч турарына Премьер-министр байыр чедиген.

НАТО-нун дужаалдарын күтсөдип тур болгаш оон-биле Европада дүшкүрүлүг чорутуу чингилдениринге болгаш Германияга кыжаның болуп турар атомнуг чуртунуң аймаалың улуттарына ийи берип турар барымы-герман политиктериниң чара сагыштыг ролун министрлер чөвүлелиниң даргазының Бирги орадакчы В. Ульбрихт демделген.

Бизик тайбының хандырымы болгаш чуртунуң чайрылган туруп турарын ажим тилзериңи орадакчып турар ГДР-ниң чазактың боттарының бүрүнү-биле бүдүрүп турарын чугаалажышкыны киришкен эртемденнер чаныгы үн-биле илереткенер. 18 барымы-герман эртемденнер-атомчуларын угуулажыңа ийи үндүргөн принциптери-биле бүгүн чепселзериңиң турарын олар илереткенер.

АНН агентлигадың дыналымы өзүгаар алырга, Герман Демократтыг Республиказын көсү 14 эртемденнер-физиктер меделек парлап үндүргөн, мында болза адролуг чепсекти дайынның сорулгаларына ажыглаарына удурланып турар. Бир эвес дайын үнүч келир болза бистик бүгү-ле ада-чуртувуска туруп келир кыжаныңа аймаалыңар үндүзүн немертерде кылды-даа улуг болуп турар деп ол меделекте чугаалап турар. Язым-бүрү хевириниң атомнуг чепсектери—атомнуг артиллерия атомнуг ракеталар, ужуз-чүдү бомбалары бар туруп турарын холбоштыр ол аймаа улам улуг болу берип турар, чүгө дээрге эң-не кошкы «тактик» адролуг чепсектиң бенин чүгө үргүлчү Хирсманга болгаш Нагасакке октагылапкан атомнуг бомбалардан биче эвес болуп турар. Моон ужурунда Германияны девискээринге атомнуг чепсекти турарын болдуруп болбас херек. Адролуг чепсекти шиптирлзеп кылыр болгаш оон шеңделерин чорудар талашы-биле ажилдарга чаныгы-даа эртемденни Герман Демократтыг Республикага кажан-даа кириштирп көрбөз дээрзин меделеп тур бис.

Эртемденнер болза адролуг чепсекти чүгө тайбың сорулгаларга ажыглаарыңе дегелениң бүгү чурттары боттарының меделелениңе кыйгырып турарлар.

Чалыы назынның Кызылга болган байырлалы

Чалыы назынның байырлалы — хоорай аныктарының фестивалы Май бирин байырлалының хунеринде болуп эрткен.

Фестивалдың программасы дык улуг турган. Илчангаш оң баштайгы хунунде агаарын багай болганы-биле программаны элзеп ескерткен. Хей-хей чүдүлгери даштыкылың болгаш културалың Гастелло аттыг паркына болган. Фестивалдың болуп эрткен ийи хунеринде хоорайның клубтарына, театрларына, кино театрларга, танцы шадеринге концерттер, кино көргүзүлгери, эң дээр кыражыларын, танцыларын, чечен номчулуктарың көргүзүлгери болгулаан. Ол ышкаш күш-култураның аязы-бүрү маргылдааларын эрттиргилзеп.

Аныктарың байырлалың мурнуу чарында коллективтерге бот-тыныңгы урун-чүлүлүг көргүзүлгери, тус-тус күтсөдипчилериниң урун-чечен талантлыларының талашы-биле конкурстарын чоруткулаан. Анза типографияны, УВД-ниң, көдө ажил-агый техникумунуң, 6—7 школаларын бот-тыныңгы урун-чүлүлүг көргүзүлгери коллективтериниң көргүскөн концерттери утка-шмырынын, урун-чечениниң талашы-биле онза ыгалап турган.

УВД-ниң бот-тыныңгы урун-чүлүлүг коллективиниң (улутукчузу эш Яхонтов) концерттин черде демделзери чүгүл. Оң программасы аязы-бүрү, солун утка-шмырылгы. Ийи орус, тыва аязы-бүрү мырлар, танцылар, урун-чечен номчулгалар болгаш еске-даа аязы солун чүдүлгери кирип турар. Ол концерттиң киржикчилери Тренкин, Голубенко, Очур-оол, Локтуов оларын каварти, кыражылар Бадын-оол, Михайлова оларын мырааны, танцычылар Алевина биле Барышеваңың танцылааны көргүзүлгериңиң улауу соонугураалы болдурун. УВД-ниң бот-тыныңгы урун-чүлүлүг коллективни фестивалга бирги чери алган.

Бир эвес эки организастаар болза, хоорайны ажилын аныктарының, студентилериниң ортууңа аязаш эвес талантлыг аныктар бары көрдүгө илерзеп. Ол дугайында көдө ажил-агый техникумунуң аныктарының концерттин көргүзүлгери улауу соонугураалы болдурун тодаргай херечи болур.

Боттарының байырлалыңа чамдык бүдүргүлгелерин аныктары күш-ажылың улауу челиншириниң ужурашканар. Оң чегинде, област типографиязының аныктарын кирип болур. Ол бүдүргүлгелериниң кавартиңиң бүдүргүлгелериниң бүгү талашы-биле ажып күтсөдип. Анза ол бүдүргүлгелериниң аныктарың салышкыны аязаш эвес. Хей-хей аныктар фестивалга алдыр кылдыр күш-ажылың ээлчеге турганар. Ийи бүдүргүлгелериниң аныктары доктаамал ажып күтсөдип турар паракчы А. Попова, өрүкчү В. Курбатова, линотипист П. Терникова болгаш еске-даа он-он аныктар бар. Анык полиграфистер урун-чүлүлүг көрдүлгениңе база-ла багай эвес түндүгит болуп, ийги чери алганар.

Фестивалдың хунеринде хоорайга күш-културалың аязы-бүрү маргылдааларын эрттиргилзеп. «Совет Тыныңың 5 чылы» стадионга бүт бөмбүлүң командалары ойнаан. Анза автотранспорт-биле харылааның болгаш пединститут-биле даг экспедицияның бүт бөмбүлүлгелериниң ужуражышкыны болгулаан. Пединституттун анык бүт бөмбүлүлгелери мергежилди, чараш ойнаанар. Ол-ла үеде хоорайның паркына хол бөмбүлүң 8 командаларын маргылдааны болуп турган. Анза совпартишканың команданы тилзеп.

Ийи дугааргы хунде стадионга чик атлетикалың аязы-бүрү маргылдааларын эрткен. Анза чериниң ууун, белин хаалымын, диска, ядро шывааларын, чадаг чарыштын маргылдааларын болгулаан.

Ылангыла 4x100 эстафета болгаш аны-агы хемчээлди чердерге эрткен чада чарыш дык солун болган. Уруларын чүгө метрин чарыжыга Ира Бондирева (№ 3 школа) 13,5 секундта маннап, бирги чери алган. Оолдары 100 метрин чарыжыга Ваньков (№ 3 школа)

12 секундта маннап бирги чери алган. Уруларын болгаш оолдарын 400x100 эстафетаның 14 командалар киришкен. Анза база-ла № 3 школының команданы бирги чери алган. Оон соонда 800 метрге херэженериниң чарыжы болган. Анза № 3 школының өөреникчизи Бычкова бир дугаарында келген. 1500 метрге оолдарын чарыжы элзеп челиншиңиңиң байдалга эрткен. Ол чарыкка № 7 школының төлээлериңиңиң Бычкова 4,48 минутта маннап тилзеп.

Фестивалга чик атлетикага бирги чери ийги болуутун талашы-биле № 3 школының команданы, бирги болуутун талашы-биле бирги чери пединституттун команданы, үшкү болуутун талашы-биле бирги чери «Динамо» команданы алган.

Хоорай аныктарың фестивалы чамдык талашы-биле чүгээр организастыг эртсө-даа, оң белеткелериниң-даа, эрттиргениниң-даа талашы-биле шыңгы чепсетер бол болган. Ону чамды кижилер фестивалды эрттип турган хунеринде агаарын багай болганында деп тайлыбырлап турарлар. Ол мурдунуң аязы эвес. Илчан агаарын багай турганы шыңгы харын.

Кажан байырлаалың чыскал төнгөн фестивалын түгүн көдүрү үеде стадионга шоолуг хей эвес аныктар чепселел келген. Олар тарай бээрлелен көрүлүш, хоорайны партия, хей-ниги организастарының төлээлери анза кээп чепселелде-ле фестивал эрттирер оргкомитеттиң даргазы, ВЛКСМ хооромунун секретары эш Сабирянов болу-да түтүлзеп-биле аныктарга байыр чедиргеш, түктү-даа көдүрткен. Оон соонда анза турган еске чүгү-даа артапкан. Бир таагар багай чүгө төлөө, фестивалын киржикчилериниң хевин чүгө таарыштырбааның?

Паркка болган концерттерге база-ла хей-хей организаст чок чоруткар болган. Ногаан театрга облоптербозлугу, даг экспедицияның бот-тыныңгы урун-чүлүлүг коллективтериниң концерттер көргүзүп турда хей бичи оолдар көргүзүлгелер-даа, ойнакчыларга-даа шаптылап турганар болгай. Ону база агаар багай болганы-биле чепсет болган дээр бе илчан? Ол ышкаш башкы училениниң коллективни ойнаар шагында шууг келбоз. Оон-биле чергелештир хей-хей урун-чүлүлүг коллективтериниң, кыражыларын репертуарлары чаныгы хепте кудуп каан деп, бот-боттарына дөмейлешкес, бир ырын азы танышын хей катал каталар чоруткар аязаш эвес. Оон анык көрдүлгелерге аныктарың боттарының чогаатканы чүдүлгелер: мырлар, танцылар, музыкалар, баскылар, шилер кончук ховар кирген.

Күш-култура талашы-биле аязы-бүрү маргылдааларга аязаш эвес чепсетер болгулаан. ВЛКСМ хоорому база хоорайны күш-култура болгаш спорт комитети маргылдааларын уе-шагыш шипи таарыштырбаан. Илчангаш горолки, баскетбол маргылдааларына чамдык спортчулар кирип шыдааанар. Хол бөмбүлүң чамдык командаларын чотум кайы коллективтиң деп ылгаары берге турган. Чүгө дык, оларда аны-агы коллективтериниң спортчулары кирип турар. Чижээ, ВЛКСМ обкомунуң команданы (капитаны эш Шелловников), типографияны команданы (капитаны эш Бумаж) шак ындыг. Ол ышкаш маргылдааларга чамдык судьяларын негелдеш кошкан, өзү барымдалап эрттиргенер. Чижээ, эш Тынты-Бара (совпартишкола) хол бөмбүлүң маргылдааны шак ындаар судьялаан.

Улаас болур областны аныктар фестивалында чедир сангыг кончук арткан. Илчангаш хоорай аныктарының фестивалына болган чепсетерден чогуу түндүгит үндүргөш, ВЛКСМ хоорому болгаш хоорайны аныктары област фестивалына уткуштур бүгү чүдүлгелери кылдыр ужурап.

Ш. САЛЧАН-ООЛ,
Н. ХАНХАЛБЕВ.

Редакторунун ораакчызының хулээлгенин күтсөдип турар Д. Б. БАЙЫР-ООЛ.

ОБЛАСТ' НАЦИОНАЛ ТЕАТРЫ

май 11-де

А. Арбузовтун

„Алдалаа ынактар“

ДЕП ШИЗИНИҢ ТЫВА ДЫЛГА БАШТАЙГЫ КӨРГҮ-ЗҮ БОЛУР.

май 12-де

Кышкы сезонунуң хагдынарынга

ЭРТЕН БОЛГАШ КЕЖЭЭ

Н. Погодинниң

„Кремльдин курантылары“

деп шини болур.

В. И. Ленинниң ролонга артист Л. И. Юхин ойнаар. Шиниң эгелзери: кежээ 8 шакта, хундус 12 шакта.

Кызыл хоорайның Найырал кудумчузу-н № 8 бажында чурттап турар Елена Игнатевна Алексина Чаз-Хөл районун Чаз-Хөл суурда чурттап турар Николай Матвеевич Соловьевтен чарлыр дугайында айтырыгын көдүрүп турар. Ол херекти кылдың улус судунун бирги участугу-га көөр.

РЕДАКЦИЈАНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл, Шетиникин кудумчузу, бажың № 3. ТЕЛЕФОНАРЫ: редакторунуң 3—62, редакторунун ораакчызының, иштиги амыдырал кидиңиңиң 4—98, партияжи амыдырал, пропаганда, үчүстүр болгаш транспорт, көдө ажил-агый кидистериниң 3—68, чагаа кидиңиңиң база бухгалтерияның 3—65.